

ποὺ μπορεῖ νὰ γίνει ἡ πιὸ τέλεια ἀπ' ὅλες».

Ἐξ ἄλλων ἀποδείχτηκε τρανὰ πὺς ἡ δημοτικὴ εἶναι ἄξια νὰ δουλέψῃ ἓνα ἐπιστημονικὸ ἔργο ἢ μιὰ ἱστορία. Εἶπαν πὺς δὲν μπορούμε νὰ μεταφράσουμε τοὺς ἐπιστημονικοὺς ὄρους. Τέλος-τέλος δὲν εἶναι καμιὰ ἀνάγκη γράφετε σεῖς, κύριοι ἐπιστήμονες, τὰ συγγράμματά σας στὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ. νὰ νοῖθαι τὰ νοήματά σας, νὰ σῶς ἀκολουθεῖ στὴν ἐπιστημονικὴ ἔρευνα κ' οἱ ὄροι ἅς μένουν ἔτσι. Ὅποιοι θέλει δὲν εἶναι δύσκολο νὰ τοὺς μάθῃ ἀφοῦ σεῖς δὲν ἔχετε τὴν ὑπομονὴ καὶ τὴν καλὸσύνῃ νὰ τοὺς μεταφέρετε στὴ δημοτικὴ γλῶσσα.

Λένε πὺς ἐπιστημονικὸ ἔργο στὴ δημοτικὴ δὲ στέκει. Ψέμματα. Ἐγὼ ἐμπρὸς μου μιὰ Πειραματικὴ Φυσικὴ τῆς Ε' τοῦ Δημοτικοῦ τοῦ Νώντα Ἐλάτου, ἀπ' ἄκρῃ σ' ἄκρῃ στὴ δημοτικὴ, μὲ κανόνες στὴ δημοτικὴ καὶ μὲ τὴ δυνάτῃ μεταφορὰ τῶν ἐπιστημονικῶν ὄρων στὴ δημοτικὴ. Εἶναι ἓνα τέλειο βιβλιαράκι μὲ θαυμαστά ἀποτελέσματα, ἀπὸ τὴν ἀτοπιὴ τῆς ἱκανότητος τῆς διανοητικῆς ἀφομοίωσης τῶν μαθητῶν. Ἐ! μὰ τὸ νὰ λέμε πὺς ἡ δημοτικὴ δὲν ἔχει τόσο πλοῦτο γιὰ νὰ ἐρμηνέψῃ ἓνα ἐπιστημονικὸ ἔργο, μοῦ φαίνεται πὺς εἶναι κακοπιστία. Δὲν μεταφράζονται οἱ ὄροι, ὥραϊα. Ἄν ἔξ ἀρχῆς τὰ βιβλία αὐτὰ εἴταν γραμμένα στὴ δημοτικὴ ἀσφαλῶς οἱ ὄροι τοὺς δὲ θὰ μεταφράζονταν στὴν καθαρὴν ὥραϊα. Θέλω νὰ πῶ πὺς οἱ ὄροι ἐνὸς ἐπιστημονικοῦ συγγράμματος εἶναι κατὰ τὸ ξεχωριστὸ ἀπὸ τὸ ἄλλο σύγγραμμα, πού ὅποιαν μεταφορατικὴ ἀλλοίωση κ' ἂν φέρουμε στὸ σύγγραμμα μπορεῖ νὰ χάσῃ ἅμα τοῦ μεταφράσουμε καὶ τοὺς ὄρους. Λοιπὸν κ' ἂν οἱ ὄροι ἐνὸς συγγράμματος μένουν στὴν καθαρὴν ὥραϊα, δὲν πᾶει νὰ πῇ πὺς ἡ μεταφορατικὴ ἀπόπειρα στὴ δημοτικὴ ἀπότυχε καὶ οἱ ὄροι δὲν βρίσκουν στὴ δημοτικὴ, ἀπὸ φτώχεια τῆς ἀντίστοιχες λέξεις. Ἀπλῶς μόνον, πὺς οἱ ὄροι δὲν μεταφράζονται.

Καὶ ὅμως ὄροι μεταφράστηκαν στὴ δημοτικὴ, καὶ σύγγραμμα ἀποδόθηκε μὲ τόση ἀκρίβεια στὴ θαυμαστὴ αὐτὴ γλῶσσα, ποὺ νὰ γίνει αὐτὰ θαυμασμὸ τῶν μεγαλυτέρων ἐπιστημόνων τῆς Εὐρώπης, ὅπως τοῦ Ἀλμπερτ Τούμπ καὶ ἄλλων. Θέλω νὰ πῶ γιὰ τὴ μετάφραση στὴ δημοτικὴ τῆς «Κριτικῆς τοῦ Ἀδόλου Λογισμοῦ» τοῦ Κάντ, ἀπὸ τὸν Πάλλη καὶ Μαρκέτη. Ὅροι σὺν τῆς «Κριτικῆς τοῦ Ἀδόλου Λογισμοῦ» μεταφράστηκαν στὴ δημοτικὴ καὶ τὸ ὅλο ἔργο ἀποδόθηκε μὲ πῶς ποὺ θαύμασαν οἱ ξένοι Ὅριστε κάμποσοι ὄροι καὶ νὰ μοῦ πῆτε ἂν θὰ μπορούσαν ν' ἀποδοθοῦν καλλίτερα στὴν καθαρὴν ὥραϊα: Realität—πραγματικότητα. Sinnlichkeit—αἰσθησιμότητα, Anschauung—ἐνόρρηση, vorstellungsart—εἰκονισμὸς κλπ.

Ὅριστε καὶ ἓνα κομμάτι τῆς μετάφρασης ἀπὸ τὴν «Υπερβατικὴ Αἰσθητικὴ»:

«Μ' ὅποιον τρόπο ἢ μ' ὅποιον μέσο κ' ἂν γνωρίζουμε τὰ ἀντικείμενα εἶναι τοιούτου φανερο πὺς ὑπάρχει τρόπος τοῦ νὰν τὰ γνωρίζουμε ἄμεσα, καὶ πὺς ὁ τρόπος αὗτος εἶναι τὸ

στερνο υἷκο κάθε μας στοχασμοῦ, δηλαδὴ ἡ ἐνόρρηση.

Τὸ δῶρο νὰ δεχόμαστε εἰκόνες (δεχτικο) κατὰ τὸν τρόπο ποὺ μας χτυποῦν τὰ ἀντικείμενα, λέγεται αἰσθησιμότητα. Με τὸ μέσο λοιπὸν τῆς αἰσθησιμότητος μας δίνονται ἀντικείμενα, καὶ μονάχα αὐτὰ μας προμηθεύει ἐνόρρηση. Με τὴ διάνοια ὅμως ἡ ἐνόρρηση γίνεται στοχαστικὴ καὶ εἴσι προβάλλουν ἐννοίαι. Κάθε στοχασμὸς λοιπὸν ἡ ἄμεσα ἡ ἔμμεσα, ἀνάγκη με τὸ μέσο κίπινε σημαδιῶν νὰ κατανάει σ' ἐνόρρηση—ποὺ θὰ πῇ, μ' εἰμας τοὺς ἀνθρώπους, σε αἰσθησιμότητα—γιατὶ ἀλλοίως δε γίνεται νὰ μας δοθοῦν ἀντικείμενα».

Ἐξ ἄλλων ἡ χρησιμοποίησις τῆς δημοτικῆς στὴν ἱστορία ἔφερε τὰ θαυμάστωτερα ἀποτελέσματα ποὺ θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ περιμένει, δημιουργώντας τὴν ἀριστουργηματικὴ ἐκείνη «Ἱστορία τῆς Ρωμοσύνης» τοῦ Ἑφταλιώτη.

Σὲ ποιά ἄλλη φυλλάδα φανερώθηκαν ζωντανιώτερα, ἀληθινώτερα τὰ ἱστορικὰ γεγονότα παρὰ σκεῖνῃ τὴν ὑπέροχῃ «Ἱστορία τῆς Ρωμοσύνης»:

Μὲ τὴ διδασκαλίαν τῆς ἱστορίας ζητᾶμε πολὺς φορὲς νὰ γεννήσουμε αἰσθήματα, νὰ δημιουργήσουμε ἰδανικὰ, νὰ ξυπνήσουμε πατριωτικὰ αἰσθήματα κλπ.

Ἐ, αὐτὰ τὰ πράγματα δὲ γίνονται ὅταν διαβάσει ὁ μαθητὴς ἱστορικὰ περικοπὰς σὺν τὴν παρακάτω ἀπὸ τὴν ἱστορία τῆς Δ' τοῦ δημοτικοῦ, περιγράφοντας ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα ἱστορικὰ γεγονότα ὅπως τὸ θάνατο τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

«Ἡ κατάστασις τοῦ αὐτοῦ διαρκεῖ 11 ἡμέρας, χειροτερεύει καθ' ἐκάστην καὶ τέλος κλίνει πρὸς τὸν θάνατον. Τὴν προτεραίαν ἡμέραν τοῦ θανάτου τοῦ οἱ στρατιῶται τοῦ ζητοῦν νὰ τὸν ἴδουν καὶ κατὰ διαταγὴν τοῦ περνοῦν ἐμπρὸς ἀπὸ τὴν κλίνην τοῦ. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος δὲν δύνανται νὰ ὁμιλήσῃ καὶ χαιρετᾷ διὰ νευμάτων...»

Μὴν κουραζόμαστε ἄδικα λοιπόν. Αὐτὰ δὲν μποροῦν νὰ συγκινήσουν τὰ παιδιὰ μὰ οὔτε νὰ τὰ κάνουν κἂν νὰ μὴ νυστάξουν.

Μὰ γιὰ ἀκοῦστε ὅμως μιὰ περικοπὴ ἀπὸ τὴν ὥραϊα «Ἱστορία τῆς Ρωμοσύνης» τοῦ Ἑφταλιώτη, παρμένη ἔτσι στὴν τύχη εἶναι ἀπὸ τὸ κεφάλαιο «Παιδομάζωμα»:

«Μιὰν ἀπλωσὰν στὴν πλατεία. Σειρὲς ἀγῶρια ἀπὸ ἔξη χρόνων ὡς ἐννιά. Ὁ «πρωτόγερος» ἐπὶ κεφαλῆς τοὺς, δίπλα ὁ παπᾶς τοῦ χωριοῦ, καὶ μερικοὶ ἀρματομένοι Τούρκοι γιὰ νὰ διαλέξουνε τὰ πιὸ γερά καὶ τὰ πιὸ ἔξυπνα Ρωμοπούλα, ποὺ ἀπὸ τὴ στιγμὴ ἐκείνη δὲν τοὺς ἔμνησκε πᾶ μῆτε αὐτὸ τὸ νόμα, ποὺ σήμερὰ μᾶς μάθανε νὰ τὸ θαρροῦμε κ' αὐτὸ ντροπὴ μας».

Εἶναι ἀπλὴ περιγραφὴ γεγονότων ὅχι σὺν τὸ θάνατο τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Κι ὅμως, πέστε μου, θὰ νυστάξουν τὰ παιδιὰ διαβάζοντας ἓνα τέτοιο μάθημα; Θὰ νυστάξουν ἢ θὰ διαβάσουν τὴν ἱστορίαν ὅλην γιὰ μιὰ ἡμέραν;

Ο ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

Ὁ κ. Νικ. Πατρινάκος, δάσκαλος ἀπὸ τῆ Σπάρτη καὶ φίλος τοῦ «Νουμά», εἶχε τὴν καλοσύνη νὰ μᾶς ἐμπιστευθεῖ μιὰ μελέτη ποὺ σκόρπισε «γιά δασκάλους καὶ γιὰ παιδιὰ» — ὅπως λέει — καὶ ποὺ σ' αὐτὴν πραγματεύεται τὰ ἐξῆς σπουδαιότατα ζητήματα: Τὸ σχολεῖο Ἑργασίας, τὸ γλωσσικὸ μᾶς ζήτημα, τὴν τοπικὴ μεταρρύθμιση καὶ τὸ Λατινικὸ Ἀλφάβητο.

Ἡ μελέτη χωρίζεται σὲ δύο μέρη — «δύο γραφές», ὅπως σημειώνει ὁ Πατρινάκος, καὶ πιάνει 40 καὶ πάνω πυκνογραμμένες σελίδες γραφομηχανῆς. Δουλεῖα μὲ τὰ ὅλα της, δηλαδή. Καὶ δουλεῖα κανονικὴ ὄχι ἀπὸ δάσκαλο σχολαστικὸ μὰ ἀπὸ φωτισμένο μυαλὸ ποὺ ξαίρει καλὰ τί θὰ πεῖ Δημοτικισμὸς καὶ ποὺ ἔχει παρακολοθηθεῖ μὲ πίστη καὶ μάφωσιση τοὺς ἀγῶνες ποὺ ἔκανε ὁ «Νουμάς» γιὰ τὴ ζωντανή μᾶς γλῶσσα. Στὸν τελευταῖο ἀφιερώνεται καὶ ἡ μελέτη.

Δημοσιεύουμε στὸ σημερινὸ μᾶς φύλλο ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὸ κεφάλαιο γιὰ τὸ γλωσσικὸ μᾶς ζήτημα, ποὺ ἔχει καὶ κάποια ἐπικαιρότητα. Μᾶς φαίνεται, γιὰτὶ σὲ ὁρισμένα σημεῖα του θίγεται καὶ τὸ περίφημο ζήτημα: Εἶναι ἢ δὲν εἶναι ἡ Δημοτικὴ μᾶς ἱκανὴ καὶ γιὰ τὰ βαρεῖα ἔργα τοῦ λόγου, τὰ Ἐπιστημονικὰ καὶ τὰ λογιῆς αἰσθητικὰ συγγράμματα:

Ἡ γλῶσσα ποὺ μιλάει κάθε λαὸς σὺν καὶ τὸ ὄργανό, ἀπὸ διύφορες αἰτίες — φυσιολογικέες, ψυχολογικέες, κλιματολογικέες — ποὺ ἐπιδροῦνε στὰ ὄργανα ποὺ τὴν ἀποτελοῦνε, ἀλλάζει λίγο λίγο ἐπειδὴ ἀλλαγές ἔγιναν στὰ ὄργανα ποὺ τὴν παράγουν. Κ' ἡ Ἀττικὴ εἶναι μιὰ φθορὰ — ἀποτέλεσμα ἐξέλιξης — τῆς ἀρχαίας Ἰωνικῆς καὶ Αἰολικῆς καὶ γι' αὐτὸ τὰ «μελισσῶν» τᾶκανε «μελισσῶν» καὶ τὰ «νυμφῶν» «νυμφῶν». Λοιπὸν ἡ γλῶσσα ἡ δημοτικὴ εἶναι ἡ γλῶσσα ὅχι ἡ Ἀττικὴ ἀλλὰ ἡ Ὀμηρικὴ, ἢν θέλετε, ποὺ φανερώνεται τέτοια τώρα ὕστερα ἀπὸ τὶς ἐπιδράσεις γλωσσολογικῶν νόμων ποὺ εἴπαμε παραπάνω.

Κι ἀφοῦ αὐτὴ εἶναι ἡ γλῶσσα ἡ δική μας, τῆς ψυχῆς μας, ἡ καθαρεύουσα εἶναι γιὰ μᾶς μιὰ φτιαστὴ γλῶσσα, μιὰ γλῶσσα ποὺ πρὶν ἀπὸ αἰῶνες ἔφτανε στὴν ψυχὴ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, ἀλλὰ ἀπὸ τὴ δική μας στέκει μακριά, οὔτε τὴν ἀγγίζει καθόλου. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ γλωσσικὸ ζήτημα κοντὰ στ' ἄλλα ἔχει καταντήσει καὶ ζήτημα ἠθικὸ.

Ἡ καθαρεύουσα σὰν γλῶσσα φτιαστὴ, δὲ μπορεῖ νὰ μᾶς ἐκφράσει τὰ αἰσθήματα ζωντανά, ἐλικρινά, καὶ πρὸ παντὸς τοῦ παιδιοῦ. Ἡ καθαρεύουσα ὁδηγεῖ τὸ παιδί στὴν ὑποκρισίαν, ἀναγκάζοντάς το νὰ ὑποκρίνεται προκειμένου νὰ ζωγραφίσῃ αἰσθηματὰ του καὶ συναισθήματα διπλῶναι τὴ φωνὴ τῆς ψυχῆς του μὲ φασκίες, τῆς περνάει στενὰ φρουστάνια τῆς καθαρεύουσας τὴν καλλιλογία, ὥσπου τέλος τὸ παιδί φτάνει νὰ ραδιάζει στὸ χαρτί του ἢ στὴν ὁμιλία του λέξεις κενές χωρὶς κανένα νόημα γιὰ τὸ ἴδιο καὶ τὰ πραγματικὰ του αἰσθήματα.

«Τὸ ζήτημα τὸ γλωσσικὸ εἶναι καὶ ἠθικὸ»

ἔλεγε κάποιον ὁ μακαρίτης ὁ Ψυχίρης. Αὐτὸ εἶναι.

Εἶπαν πὼς ἡ γλῶσσα τοῦ λαοῦ εἶναι χινδαῖα. Ἰσχυρίστηκαν πὼς ὥραϊα διανοήματα τοῦ παιδιοῦ παίρνουν μιὰ χινδαῖότητα ὅταν ἐκφράζονται μὲ τὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ. Τί λόγος!...

Ὁ Λορέντζος Μαβίλης, ὁ ἀθάνατος ἥρωας τοῦ Λοίσκου, κατὰ τὴν ἱστορικὴ συνεδρίαση τῆς Βουλῆς τῆς 26 τοῦ Φλεβρίου τοῦ 1911 ὡς βουλευτῆς Κερκύρας, ἔβγαλε τὸν ὥραιότερο λόγο ἐπερασπίζοντας τὴ δημοτικὴ κα' μέσου σ' ἄλλα εἶπε:

«Ἀλλὰ χαρακτηρίζεται ἡ γλῶσσα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ὡς χινδαῖα: Γλῶσσα χινδαῖα δὲν ὑπάρχει ὑπάρχουν μόνο χινδαῖοι ἄνθρωποι καὶ δυστυχῶς πολλοὶ καὶ τῶν ὁμιλούντων τὴν καθαρεύουσαν εἶναι χινδαῖοι. Ὀνομάζεται ἡ γλῶσσα τοῦ λαοῦ δουλική. Ἀλλὰ γλῶσσα δουλικὴ δὲν ὑπάρχει, ὡς θὰ σὰς βεβαιώσω, ἂν τὸν ἐρωτήσετε, ὁ κ. Χατζηιδίαις, εἰδικὸς γλωσσολόγος».

Ἐδῶ τελειώνουμε δὲν μπορεῖ νὰ λέγονται καὶ ἄλλες φράσεις αὐτὰ τὰ πράγματα ποὺ ἔφριξε τὸ χαρτί νὰ τὰ δέχεται κάθε μέρα καὶ βαρύνεστησαν κ' οἱ τοῖχοι νὰ τ' ἀκούνε. Τάξαν, τὰ φώναξαν, τὰ αἰλίσσαν.

Ἡ δουλεῖα αὐτὴ δημιούργησε ἱστορία, ἱστορία μεγάλῃ, δημιούργησε μαρτυρές: Ψυχίρης, Παύλλης, Ἐφταλιώτης, Ταγκόπουλος καὶ ἄλλοι.

Εἶναι ἀληθινὴ ἡ ἰδέα, ὅσο καὶ μεγάλη, ποὺ ἔφτασε ἔνας Παύλλης νὰ φωνάξῃ στὸν Ψυχίρη: «Ὁ λόγος ὁ Σὺς ἡ ἀλήθεια ἔστιν».

Εἶπαν πὼς ἡ γλῶσσα τοῦ λαοῦ δὲν εἶναι ὥραϊα, δὲν ἔχει πλοῦτο. Εἶναι ἀνεπαρκὴς γιὰ ἐπιστημονικοὺς ὅρους, δὲν μποροῦμε νὰ τὴν μεταχειριστοῦμε σὲ σύγγραμμα, στὴν ἱστορία. Αἰῶνος. Ὁ γ' ἄλλος τῆς Ἑλλάδας Οἰμπερτ Περνὼ λέει: «Ὅσοις καὶ ἂν κοιτάξῃ τὸ ὅτι βγήκε ὡς σήμερα ἀπὸ νεώτερη φιλολογικὴ ἐργασία στὴ νέα Ἑλληνικὴ γλῶσσα, θ' ἀπορήσει γιὰ τὸν ἄπειρο πλοῦτο τοῦ λεξικοῦ της. Ὁ καθένας θὰ θαυμάζει στοὺς κατοπινούς καιροὺς αὐτὴ τὴ γλῶσσα».

Ὅριστε τί λέει καὶ ὁ Φλωριέλ: «Ἡ νεοελληνικὴ γλῶσσα, τέτοια ποὺ φαίνεται μὲς στὰ δημοτικὰ τραγούδια, ἀπλὸ καὶ καθάριο ὄργανο τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἐξοφρομένη ἀπὸ κάθε παράλογο στολισμὸ τάχα καὶ πλουτισμὸ ποὺ θέλουνε νὰ τῆς δώσουνε οἱ λογιώτατοι, εἶναι μιὰ γλῶσσα ἀξίολογῃ στὸ καίθητί της, ἔχει λεξικὸ ὁμοίωμοφο καὶ πὺ πλουτίσιο ἀπὸ τὴ Γερμανικὴ, εἶναι εὐκολονόητη ἴσα μὲ τὴ Γαλλικὴ, πὺ λυγρὴ ἀπὸ τὴν Ἰταλικὴ καὶ πὺ ἐναρμόνια ἀπὸ τὴν Ἰσπανικὴ. Θέλω νὰ πῶ πὼς ἔχει τόσες χίρες, ποὺ μποροῦμε νὰ τὴν ποῦμε τὴν ὁμορφότερη γλῶσσα τῆς Ἑρώπης, τὴ γλῶσσα

Λοιπόν ανάγκη επιταχτική οι ιστορίες να γράφονται στη δημοτική. Αυτό πρέπει να γίνει το γρηγορώτερο αν θέλουμε να κερδίζουμε κάτι κι από το μέρος του αληθινού κέρδους, δηλαδή να κερδίζουμε κάτι στην καρδιά του μαθητή. "Ας γράψει κι ο Χωραφάς στη δημοτική τις ατέλειωτες ιστορίες του να ιδούμε πόσο θα κατορθώσει να συγκινήσει τους μαθητές της μέσης Παιδείας, που τους παιδεύει τώρα ολάκερες δεκαετίες με τα μπλεξίματα και την ανία της καθαρεύουσάς του. Μόνο με έργα σαν την «Ιστορία της Ρωμοσύνης» μπορούν να συγκινηθούν οι παιδικές καρδιές, να στήσουν ιδανικά εντός τους, ν' αγαπήσουν πατρίδα, το καλό και το όρατο.

Λένε, τ'όλεγε κ' ένας καλός καθηγητής μου, πώς η καθιέρωση της δημοτικής, στα σχολεία μās φέρνει μπρός σ' ένα δύσκολο πρόβλημα κ' ένα ερώτημα: Ποιά απ' όλες τις 'Ελληνικές γλώσσες θα μιλήσει και θα μάθει το παιδί: Τη γλώσσα των πόλεων ή του χωριού, της Πελοποννήσου ή της Κρήτης ή της Θεσσαλίας ή της Μακεδονίας ή της 'Ηπείρου κλπ.

Λησμόνησαν όμως να ρωτήσουν αν και το ίδιο συμβαίνει και στις άλλες Ευρωπαϊκές γλώσσες, τις πολιτισμένες όπως λένε.

Και πρώτα πρώτα η 'Ελληνική γλώσσα είναι μία, είναι αιώνια, η γλώσσα ή δημοτική. Όλες εκείνες οι μικροδιαφορές που συναντάτε από τόπο σε τόπο, από την πόλη στο χωριό κλπ. δεν είναι ξεχωριστά ιδιώματα όπως παραστατικώτατα τα λένε μερικοί. Είναι αποχρώ-

σεις της 'Ελληνικής γλώσσας με την αθάνατη βάση της, με απαρίλλαχτο το συντακτικό της και μ' ελάχιστες λεξιλογικές διαφορές, που κι αυτές είναι πλούτος της γλώσσας, είναι άποτελέσματα αιτιών φυσιολογικών, ψυχολογικών, κλιματολογικών.

Ο μακαρίτης Ροΐδης στα «Εἰδωλά» του απόδειχνε πως όλες οι λεγόμενες διίλεκτες της 'Ελληνικής γλώσσας δεν είναι τίποτα άλλο, παρά καθαρά δημοιοργήματα κακοπίστων επισημώνων. Προϊόντα λογοτεχνικά των διαφύρων αυτών διαλέκτων στεκόμενα το ένα απέναντι στο άλλο, μόνα τους φωνάζουν πως είναι ίδια όλα, πως τα γέννησε ή ίδια μάνα, ή 'Ελληνική ψυχή.

Μα δεν είναι λόγος να τα λέμε πάλι ἐδῶ. Γράφθηκαν απ' αὐτὸν με μιὰ τέτοια ἀξιοθαύμαστη λογική που δὲν τὰ ἀμφισβητῇ κανείς. Οἱ διίλεκτοι λοιπὸν δὲν εἶναι ἄλλο, παρὰ ἐλαφρὲς χρωματῆς ἀπὸ αἰτῆς σὰν τὶς παραπάνω που εἴπαμε καὶ τέλος δὲν εἶναι παρὰ ἓνας πλοῦτος τῆς γλώσσας. Ἐξ ἄλλων ποιά γλώσσα Εὐρωπαϊκὴ δὲν ἔχει τὶς διαφορὲς τῆς στὸ χωριὸ καὶ στὴν πόλιν, στὴ μιὰ ἐπαρχία καὶ στὴν ἄλλη;

«Ἡ γλώσσα τῶν μορφωμένων κάθε χρόνου εἶναι ἓνα μαχαίρι λεπτὸ κι ἀκονισμένο. πὺν χωρῖται τὰ πράγματα σὲ λεπτότερα κομμάτια, ἀπὸ κείνα πὺν χωρῖται ἡ γλώσσα τοῦ χωριότη πὺν εἶναι μαχαίρι χοντροκαμωμένο» λέει ὁ Φλωριέλ. Αὐτὸ γίνεται σ' ὅλες τὶς γλώσσες.

ΝΙΚ. ΠΑΤΡΙΝΑΚΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

ΡΗΓΑΣ Ο ΒΕΛΕΣΤΙΝΛΗΣ

Ἡ παραπάνω μελέτη τοῦ κ. Φάνη Μιχαλόπουλου εἶναι μιὰ οὐσιαστικὴ συμβολὴ γιὰ τὴ δημιουργία σοβαρῆς, ἀληθινὰ ἐπιστημονικῆς ἱστορίας στὸν τόπο μας. Ὅ,τι παρουσιάζεται στὴν Ἑλλάδα ἔως τώρα με ἀξίωση ἱστορικῆς ἔρευνας ἢ θὰ εἶναι κυρίως πληροφορίες πάνω σὲ δευτερεύοντα θέματα ἢ ὕμνοι καὶ πανηγυρικοὶ προσώπων καὶ πραγμάτων πὺν καμιά θετικὴ καὶ ἀπροκατάληπτη ἔρευνα δὲν τοὺς δικαιολογεῖ. Ἡ ἱστορία με ἄλλα λόγια στὸν τόπο μας δουλεύει ἀπλῶς προπαγαντιστικὰ ἢ γιὰ νὰ τονώσῃ τὸ ἐθνικὸ φρόνημα ἢ γιὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὸ λουφὲ κάποιας ἀρχομστίας. Ἀλλῶς δὲ μπορεῖ νὰ ἐξηγηθῇ πὺς ἡ ἐπίσημη ἱστορία μας κλείνει τὰ μάτια τῆς μπρός στὰ πὺν ἐξόφθαλμα γεγονότα καὶ ἀδυνατεῖ νὰ βγάλῃ τὰ πὺν φυσικὰ συμπεράσματα πὺν βγαίνουνε μοναχὰ τοὺς ἀπὸ αὐτὰ τὰ πράγματα. Τόση μυωπία, τόση ἀνηγρία σκέψης κατατάει φυσικὰ πολὺ ὑποπτη. Ἐπειτα οἱ καιροὶ εἶναι πολὺ πονηροὶ βέβαια καὶ ὁ καθένας θὰ τὸ συλλογιστῇ καλὰ νὰ καταπιαστῇ με τὴν ἱστορικὴ ἀλήθεια. Εἶναι μάλιστα ζήτημα ἀν ὕστερα ἀπὸ τὸ περίφημο «Ἰδιώνυμο» εἶναι πὺν δυ-

νατὴ οποιαδήποτε πραγματικὴ ἔρευνα πάνω στὴ σύγχρονη ἱστορία μας. Ὅποιος νιώθει μέσα του ζωηρὸ τὸν πόθο γιὰ τὴν ἱστορικὴ ἔρευνα ἀς καταπιαστῇ με τὴν ἱστορία τῶν Ἀσσυρίων καὶ τῶν Χεταίων. Τὴ σύγχρονη ἱστορία μας ἀς μὴ τὴν ἀγγίξῃ γιατί ἀλλῶς ὑπάρχει φόβος νὰ συνείσῃ τὶς μελέτες του μέσα στοὺς μουχλιασμένους τοίχους τῆς Παλιᾶς Στρατῶνας ἢ σὲ κανένα δροσερὸ νησάκι τοῦ Αἰγαίου ἢ νὰ δεχτῇ κατακέφαλα κανέναν ἀφορισμὸ ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο.

Ὁ κ. Μιχαλόπουλος δὲν δυσκολεύεται οὔτε φοβᾶται νὰ ἰδῇ τὴν ἀλήθεια. Καὶ μᾶς ἀποκαλύπτει πράγματα πὺν θὰ προκαλέσουνε βέβαια κατάπληξη καὶ ἀπογοήτευση γιὰ πρόσωπα πὺν συνηθίσανε, γιατί μᾶς τὸ ἐπιβίβανε με τὸ σταναεῖ, νὰ τὰ θεωροῦμε ἱερὰ. Καὶ μᾶς ἀποκαλύπτει με ἐπίσημα ἔγγραφα πὺν δὲν ἀφήνουνε καμμιὴ ἀμφιβολία πὺς π. χ. τὸ Πατριάρχιο, ὁ Ἀνώτερος Κλῆρος, οἱ Φαναριῶτες, οἱ Κοτζαμπάσηδες σταδίζανε ὁπλοὶ τῆς Ἑθνικῆς Ἰδέας καὶ πὺς καταπολεμήσανε ἄγρια τὶς ἐνέργειες τοῦ Ρήγα γιὰ τὸ ξεσκάβωμα τῶν Ἑλλήνων καὶ ὅλων τῶν λαῶν τῆς Βαλκανικῆς